

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Art. II. Convelluntur fundamenta adversæ sententiæ,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

Epistola ad Hieronymum, tertio gravius re- A
lapsum in libris retractationum, & quarto in
errore finaliter perseverantem, in libro de bo-
no perseverantia.

Nec melior est alia responsio, quam ad idem
Angelici testimonium adhibet, nimirum Au-
gustinum, dum ait Deum fore laudabilem & ju-
stum, quamvis homo à suis primordiis haberet
difficultatem, & ignorantiam, quam patitur ex
rebellione appetitus sensitivi; loqui de primor-
diis hominis, in quibus supponitur aliqua culpa
originalis, non verò de primordiis hominis in-
nocentis, & à labe peccati originalis immunis.
Non valet, inquam, hæc interpretatio; cum a-
perre repugnet menti & textui S. Doctoris, locis B
citatis, præsertim cap. 11. libri de bono persever.
ubi sic ait: *Etiam si verum esset quod dicunt Pelagiani,*
ignorantiam & difficultatem, sine quibus nullus homo
nasceretur, primordia non supplicia esse naturæ; vinceren-
tur tamen Manichæi, qui volunt duas, boni scilicet &
malis, esse naturas. Hæc enim verba, primordia non
supplicia esse naturæ, aperte declarant, S. Docto-
rem supponere rebellionem appetitus non esse
in homine propter illum peccatum præcedens,
sed ipsi convenire ex sua naturæ, & ex prima Dei
institutione.

His argumentis ab autoritate sumptis, ac-
cedit ratio manifesta, quæ sic potest proponi.
Integritas naturæ, seu perfecta subjectio appe-
tus inferioris ad superiorem, non est homini
connaturaliter debita; Ergo potuit sine illa crea-
ri, non solum de potentia absoluta, sed etiam
de potentia per sapientiam ordinatam. Conse-
quentia manifesta est: nam sapiens Dei provi-
dentia solum tenetur providere rebus, juxta id
quod connaturaliter exigunt, non verò juxta ea
quæ sunt naturæ indebita. Antecedens vero sic
ostenditur. Nulli naturæ debetur connaturali-
ter remedium defectus, qui est ipsi connaturalis,
vbi gratia naturæ sublati remedium corru-
pibilitatis; Sed integritatis donum, seu perfe-
cta subjectio appetitus sensitivi ad rationem; est re-
medium defectus homini naturalis, nempe re-
bellionis concupiscentiæ adversus rationem; C
cum enim homo ex propria ratione & consti-
tutione habeat quod componatur ex duabus
partibus contrariis, rationali scilicet & sensitiva,
& sic ut ait Augustinus 9. de civit. cap. 13. *Me-*
diū quoddam inter pecora & Angelos, inferior Angelis,
superior pecoribus, habens cum pecoribus mortalitatem,
rationem verò cum Angelis; duplici constat inclina-
tione seu appetitu, quorum unus tendit in bo-
num honestum & rationi consonum; alter ad
bonum sensibile & delectabile, quod interdum
rationis legibus prohibetur, ut patet in ægrotò
faciente & appetente frigidum, non obstantè
quod ratio contrarium suadeat; ex quo oritur
pugna & rebellio concupiscentiæ adversus ra-
tionem, ut infelix experientia satis ostendit; Ergo
integritas naturæ, seu perfecta subjectio appe-
titus inferioris ad superiorem, non est homini
connaturaliter debita.

Eadem ratione convincitur, donum immor-
talitatis non posse esse homini connaturaliter
debitum, cum sit remedium alicujus defectus,
homini connaturalis, nempe mortalitatis, vel
corruptibilitatis, quæ ex intrinseca ipsius constitu-
tione sequitur, seu ex naturalibus ejus principiis,
quæ sunt materia prima, & anima rationalis; nam
quia materia prima in nullo composita per ejus
formam plenè satiatur, sed manet ubique fame-

lica, & cum appetitu ad aliam, consequenter dat
locum contrariis qualitatibus, passionibus, & al-
terationibus corruptivis, quibus ipsa composita
ad interitum & dejectionem tendant. Unde Cy-
rillus lib. 1. in Joan. cap. 15. ait, *Hominem supra na-*
turam immortalitatem fuisse consecutum; & lib. 4.
contra Julian. Hominem corruptibili naturæ progeni-
tum, Deo volente fuisse immortalem. Similia habet
Divus Thomas in 2. dist. 19. quæst. 1. art. 4. sic
dicens: *Immortalitas illa & impassibilitas, quam ho-*
mo habuit in primo statu, non inerat ei ex principii na-
turæ, sed ex beneficio conditoris: unde naturalis proprie-
dici non potest, nisi forte naturale dicatur omne illud
quod natura incipiens accepit. Et 1. parte quæst. 97.
art. 1. de corpore primi hominis sic ait: *Non enim*
corpus ejus erat indissolubile per aliquem immortalitatis
vigorem in eo existentem, sed inerat anima vis quadam
supernaturaliter divinitus data, per quam poterat cor-
pus ab omni corruptione preservare, quandiu ipsa Deo
subjecta mansisset.

Confirmatur: Si dona integritatis & immor-
talitatis essent homini connaturaliter debita, in
eo mansissent post peccatum; nam post pecca-
tum manent omnia pertinentia ad naturam, si-
ve ea fluat ex principii naturæ, sive sint ei debi-
ta, ut constant in potentis & proprietatibus, quæ
fluunt ex principii naturæ. & in concilio ge-
nerali qui connaturaliter debitus est; Sed illa
dona non manent in homine post peccatum, ut
experientiâ satis constat; Ergo non sunt homini
connaturaliter debita. Hæc ratio sumitur ex D.
Thoma 1. parte quæst. 97. art. 1. ubi sic ait: *Mani-*
festum est quod subjectio corporis ad animam, & inferio-
rum virium ad rationem, non erat naturalis, alioquin
post peccatum mansisset, cum etiam in demoniis data
naturalia post peccatum permanserint. Et in 2. dist. 19. q. 1.
art. 4. in 1. argum. sed contra, sic dicitur: *Diony-*
sus dicit in 4. cap. de divin. nomin. quod data naturalia
dæmones per peccatum non perdidit; Sed homo non
amplius quam dæmon peccavit; Ergo si immortalitatem
naturaliter habuisset, eam nullatenus amisisset.

ARTICULUS II.

Convelluntur fundamenta adverse
sententiæ.

§. I.

Solvitur primum & præcipuum argumentum Iansenii
contra possibilitatem status naturæ puræ.

Nimis prolixum & molestum foret ea omnia
persequi, quæ Iansenius tribus integris li-
bris contra statum puræ naturæ proposuit. Qua-
re sat erit præcipuis ejus argumentis respondere,
ex quorum solutione Lector facillè judicabit,
quid de aliis sentiendum sit.

Primum quod habet cap. 3. libri primi de statu
naturæ puræ, potest sic proponi. Non potest
creatura rationalis, innocens, & nullius peccati
rea, à Deo creari incapax assequendæ veræ beati-
tudinis in qua quiescat: Sed homo creatus in
natura pura, & donis supernaturalibus gratiæ &
charitatis destitutus, esset incapax veræ beati-
tudinis; Ergo in eo statu creati non posset. Major
videtur certa; naturalis enim est appetitus beati-
tudinis, ita ut homines non tantum velint, sed
etiam non possint non velle esse beati, ut ait Au-
gustinus in Enchirid. cap. 104. Minorem verò
Zzz 3 probat

probat Jansenius dupliciter: Primò quia nullus homo potest esse verè beatus, nisi sincero amore Deo ultimo suo fini & summo bono adhæreat, ut pluribus in locis docet Augustinus: At, inquit, omnis amor Dei esset impossibilis homini in statu naturæ puræ, cum ille per gratiam & Spiritum Sanctum inspirari debeat, ut sexcentis locis docet Augustinus: Ergo homo creatus in natura pura, esset incapax veræ beatitudinis, Nec valet distinctio duplicis amoris Dei, naturalis & supernaturalis: illa enim (ait idem Author) est humana pronuntiatio à Philosophia adinventæ, cujus nec in sacris litteris, aut in Conciliis, neque in S. Augustino, aliisque Patribus, ullum est vestigiū.

Secundò aliter probat eandem Minorem: quia (inquit) non potest esse homo vere beatus, nisi fruatur clarâ visione essentiali Dei, quæ homini in statu puræ naturæ convenire nequit.

28 Verùm respondeo, hominem innocentem non posse à Deo creati sine ordine ad aliquam beatitudinem & finem ultimum; sed ille duplex esse potest, naturalis scilicet, consistens præcipuè in adhæsiōne ad Deum per cognitionem & amorem viribus naturæ possibilem, & supernaturalis, consistens in clara Dei visione, cum amore & gaudio beatifico. Ad priorem tantùm ordinaretur homo, si crearetur in puris naturalibus: quod verò nunc ad posteriorem sit ordinatus, eximie fuit gratiæ & liberalitatis divinæ, juxta illud Apostoli ad Romanos 6. *Gratia Dei vita æterna*. Similiter amor Dei duplex est, unus imperfectior, ad quem natura rationalis potest cum Dei concursu & providentiâ connaturali assurgere, quemve in statu naturæ puræ posset exercere; aliter perfectior, sublimior, ac nobilior, ad quem exercendum uno sufficiunt vires naturæ, sed opus habet auxilio Spiritus Sancti. Ita Sanctus Thomas le 4. in cap. 13. prioris ad Corinth. ubi sic dicitur: *Amor est quadam vis unitiva, & omnis amor in unione quadam consistit; unde secundum diversas uniones, diversa species amicitia à Philosopho distinguuntur. Nos autem habemus duplicem conjunctionem cum Deo, una est quantum ad bonam naturam qua hic participamus ab ipso; alia quantum ad beatitudinem, in quantum nos hic sumus participes per gratiam supernæ felicitatis, secundum quod est hic possibile; speramus etiam ad perfectam consecutionem illius æternæ beatitudinis pervenire, & fieri cives caelestis Hierusalem: & secundum primam communicationem ad Deum, est amicitia naturalis, secundum quam unum quodque secundum quod est, Deum ut causam primam, & summum bonum appetit & desiderat, ut finem suum; secundum verò communicationem secundam, est amor charitatis, quâ solè creaturâ intellectualis Deum diligit. Similia habet 2. 2. quæst. 26. art. 3.*

29 Confirmatur: Amor sequitur boni cognitionem, ut calor lucem; unde sicut excellentia supremi domini, cognita discursu naturali, quatenus scilicet Deus est supremum principium rerum naturalium, fundat virtutem religionis naturalis seu acquisitæ; cognita verò notitiâ fidei, quatenus supremum principium bonorum supernaturalium, fundat virtutem religionis supernaturalis seu infusæ, juxta communem Theologorum sententiam 1. 2. quæst. 63. art. 3. Ita etiam divina bonitas cognita per fidem, in quantum est fons beatitudinis supernaturalis, fundat amicitiam charitatis; cognita verò naturali discursu, in quantum est fons to-

tius esse naturalis, fundat naturalem amicitiam eiga Deum.

Perpetam autem instat Jansenius, dicens distinctionem hujus duplicis amoris, nullam in sacris litteris, Conciliis, & SS. Patribus habere fundamentum. Nam quod ad Scripturam attinet, magnum illius distinctionis vestigiū habetur ad Roman. 1. ubi Apostolus efficitur Gentes, quæ legem Moisaicam non habebant, naturaliter fecisse ea quæ legis sunt. Ergo prima & summa lex, naturæ lumine nota, est Deum omnium creatorem esse diligendum; unde Bernardus in libro de diligendo Deo, *Clamatur sine innata & non ignota ratione iustitia, diligendum esse illum, cujus nos coros esse. & cui totum debere non ignoramus*: Ergo Deus ut author naturæ, & creator celi & terræ, qui innumera bona naturalia in ea effudit, potest à nobis amore naturali diligi.

Ad quod Paulus Gentiles illos qui Deum naturaliter cogoverunt, ait fuisse eo ipso excusabiles, quod Deum cognocentes, ipsum non coluerunt: Sed Dei cultus præcipue in ejus amore consistit, juxta illud Augustini Epist. 120. *Non colitur Deus, nisi amando*: Ergo juxta Apostolum, Gentes ex sola cognitione naturalis Dei, ipsum possunt ut Authorem naturæ diligere, atque adeo est possibilis aliquis amor naturalis Dei.

Quod verò attinet ad Concilia, magnum illius distinctionis fundamentum præbent Africanum 2. can. 24. & Tridentinum sess. 6. can. 3. quando definiunt auxilium Spiritus Sancti necessarium esse ad diligendum Deum, non quomodo cumque, sed sicut oportet ad salutem; vel sicut oportet ut justificationis gratia conferatur; nam limitatio frustra poneretur, si nullus alius amor Dei esset possibilis, nisi perfectus & supernaturalis, ad salutem & justificationem conduens.

Sancti Patres etiam non obscure distinctionem hujus duplicis amoris insinuant: ut patet ex Bernardo supra adducto, & ex Basilio qui in regulis fustis disputatis, resp. ad secundam interrogationem, agnoscit in homine appetitum naturalem circa Deum, & naturalem sponte elicetum; nec non ex Augustino, qui libro 6. contra Julian. cap. 10. prope finem, significat infantes cum peccato originali decedentes, & à gloria & gloria ex-lulos, non caritatos aliquâ distinctione Dei, quæ, ut patet, supernaturalis esse non potest. Cujus vestigiis inhærens S. Thomas in 2. dist. 33. q. 2. art. 2. ad 3. sic ait: *Quantum pueri non baptizati, sunt separati à Deo, quantum ad conjunctionem quæ est per gloriam, ipsi tamen conjunguntur per participationem naturalium bonorum, & ita de ipso gaudere poterunt, NATURALI COGNITIONE ET DILECTIONE*.

Ad quod in Bulla Pii V. contra Baium, damnatur hæc propositio numero 32. *Distinctio illa duplicis amoris, naturalis videlicet, quo Deus amatur ut author naturæ, & gratuiti, quo Deus amatur ut beatificator, vana est & commentitia, ad illud idem sacra littera, & plurimè veterum testimonio excogitata*. Et similiter Ita num. 35. *Amor naturalis Dei, scilicet qui ex viribus naturæ ex-oritur, est sola Philosophia, per elationem præsumptionis humane cum injuria crucis Christi, defenditur à nonnullis Doctoribus*. Et ne quis dicat, propositio istas solum esse damnatas ratione censuræ, non verò ratione doctæ in se, advertat etiam damnatam 37. quæ nullam habet censuram, atque ita sonat: *Omni amor creaturæ*

vitiosa, aut vitiosa est cupiditas quâ mundus diligitur, aut à Iohanne prohibetur; aut laudabilis ista charitas, quâ per Spiritum Sanctum in corde diffusâ, Deus amatur. Igitur præter amorem Dei supernaturalem, diffusum in cordibus nostris, per Spiritum Sanctum, datur alius amor Dei, qui non est vitiosa cupiditas, nimirum dilectio naturalis ipsius. Ex quo patet responsio ad primam probationem Minoris principalis Jansenianæ objectionis.

Ad secundam dicatur, homines à clara Dei visione exclusos, posse aliquâ beatitudine inferiori donari: nam ipse Adversarius docet, & ex Augustino probat, quod Adamus in statu innocentiæ, in quo non videbat Deum, habuit beatitudinem aliquam minus perfectam, & ut ipse loquitur, decoloratorem, visione beatâ: Cur nego similiter non licebit nobis dicere, quod esset in statu puræ naturæ possibilis aliqua beatitudo, minus perfecta, & decoloratio clarâ Dei visione? Si autem queratur in quo illa consisteret? Respondet Theologos eam constituere in perfectissima & suavissima contemplatione Dei auctoris naturæ, quæ non pertingeret ad claram eius visionem, sed esset duntaxat cognitio ejus activa, & haberetur ex creaturis, præsertim et subsistentiis separatis, cognitio, non solum per species acquiritas, sed præcipue per intus, & perfectam inditam. Addunt quod perfectissima illa cognitio, seu contemplatio, esset radix amoris naturalis Dei, & reliquarum virtutum naturalium, totiusque rectitudinis voluntatis, subindeque omne peccatum, omnemque inquietudinem & anxietatem excluderet.

Dices: Homo suam illam Dei contemplationem adeptus, claram eius visionem optaret, cum ex cognitione effectuum exciteret naturale desiderium videndi causam: Ergo illa contemplatio omnem inquietudinem non excluderet, nec omne desiderium hominis quietaret.

Respondet quod ex tali contemplatione oritur quidem desiderium videndi causam, at illud non esset absolutum, sed tantum conditionatum; nam appetitus videndi causam, visus effectibus, in eo tantum est absolutus, cui apparet possibilis talis visio: unde cum homini in putis naturalibus existentibus, non esset nota possibilitas divinæ visionis, in ipso tantum esset appetitus claræ visionis conditionatus, & imperfectus: conditionata autem & imperfecta voluntas, quæ velle dici solet, non movet hominem ut conetur obunere rem desideratam, adeoque nec inquietudinem aliquam aut anxietatem patitur: unde quidam Theologi admittunt in beatis appetitum conditionatum, seu velleitatem habentem majorem beatitudinem, absque ulla tamen inquietudine inde consequente.

Cæterum non possumus exactè definire omnes circumstantias futuras in illa beatitudine, quæ à Deo proponeretur hominibus in statu puræ naturæ. Aliqui putant quod in tali statu non esset futura resurrectio corporea mortuorum, sed homines qui bene operati essent in viâ, futuri essent beati tantum in anima, in qua præcipue consistit homo. Alii existimant in illo statu futuram corporum resurrectionem, subindeque homines in eo, non solum quantum ad animam, sed etiam quantum ad corpus, fore beatos. Alii dicunt, quod quando iustus ad debitum statum virtutis pervenisset, Deus in corpore & anima ipsam rapuisset, & vivum transulisset in locum

à se determinatum, ibique eum conservasset in æternum, ut nunquam gustaret mortem: sicut Enoch & Eliam in paradysum transtulit, ubi eos usque ad diem iudicii sanos & incolumes servabit. Sed hæc nimis incerta sunt, & facilius possunt inquiri quam resolvi.

§. II.

Alia Jansenii argumenta solvuntur.

Objicies primò cum Jansenio: Dona integritatis & gratiæ sanctificantis dicuntur à SS. Patribus fuisse naturalia primis parentibus, ait enim Cælestinus primus in Epistola ad Episcopos Galliarum, *Homines prævaricatione ad naturalem possibilitatem & innocentiam perdidisse*: & Augustinus lib. 11. de Genesi ad litteram, dicit homines ea dona amittendo, amisisse *possibilitatem, & possibilitatem*; Ergo homines ante peccatum non potuerunt creati à Deo (de potentia saltem ordinata, & providente singulis rebus juxta id quod naturaliter exigunt) sine hujusmodi donis.

Respondet non solum id quod homo connaturaliter exigit, dici ipsi naturale, sed etiam id quod natura humana in sua origine & creatione accepit, quam vis ipsi indebitum & præternaturale sit: sic Augustinus serm. 14. de verbis Apostoli, vocat peccatum originale, *peccatum naturæ, seu naturale*, non quod naturæ humanæ connaturale sit, sed quia à nativitate nobis inest: in quo etiam sensu Apostolus ad Ephes. 2. ait quod *sumus naturâ filii iræ*. Unde etsi dona integritatis & gratiæ sanctificantis fuerint Adamo indebita, & superantia exigentiam humanæ naturæ, vocari tamen potuerunt naturalia à SS. Patribus, quia ipsi fuere in primo instanti creationis concessa, ut disp. 1. ostendimus. Idque non difficeret Jansenius, nam lib. de Gratia primi hominis cap. 9. aliquantò post initium, ait peculiarem esse Augustini ac discipulorum ejus phrasim, & Concilii Arausiaci, ut sub libertate & possibilitate naturali, ipsaque natura, totum illud comprehendatur, quod naturæ in ipsa prima conditione collatum est, etiam ipsa gratia habitualis, & alia dona supernaturalia tunc Adamo infusa.

Objicies secundò: Ex D. Augustino Deus non potest alicui regnum cælorum sine sua culpa denegare: Ergo est connaturaliter homini debitum, & sic non potest in puris naturalibus creati. Ultraque consequentia patet: Antecedens probatur. Nam S. Doctor lib. 1. de peccat. meritis & remissi. c. 3. lib. 1. ad Bonitacium cap. 22. & lib. 2. cap. 2. & serm. 14. de verbis Apostoli cap. 3. 4. & 5. & alibi, impugnat hæresim Pelagianam, asserentem non dari peccatum originale, & consequenter baptismum non prodesse parvulis ad illius remissionem, sed solum ad ingressum in regnum cælorum: impugnat, inquam, ea ratione, quia si pueri innocentes absque ullo personali aut originali peccato nascerentur, nulli posset Deus iuste denegare regnum cælorum; unde sermone citato de verbis Apostoli, in Pelagium sic invehitur: *Quare patrimonium regni cælorum abripiis innocenti? Quæ est ista iustitia Dei? Dic quæso quid offendit parvulus non baptizatus, nullam habens culpam?* Sed hic discursus non valeret, si non existimaret beatitudinem supernaturalem esse ita homini connaturaliter debitam, ut ei non nisi propter

39 propter culpam denegari possit: Ergo, &c.

Respondeo hunc discursum D. Augustini non fundari in hoc, quod beatitudo supernaturalis sit absolute debita creaturæ intellectuali, sed in ordine jam statuto, secundum quem creatura intellectualis est elevata & ordinata ad finem supernaturalem, qui est possessio regni cælorum; hoc enim ordine posito, non potest Deus alicui denegare regnum cælorum absolute, nisi ob ipsius culpam; cuius rationem assignat S. Augustinus, quia non potest alicui iuste pœna infligi, nisi propter culpam; exclusio autem à gloria, supposita tali ordinatione, non potest non esse pœna. Unde in Tractatu de prædestinatione communiter docent nostri Thomistæ, quod licet voluerit reprobos, sine ulla causa ex parte ipsorum, à gloria excludere, prout exclusio à gloria dicit simplicem denegationem beneficii indebiti, noluit tamen exclusionem à gloria, ut est pœna in executione, nisi propter aliquod peccatum, vel personale, vel originale: nam supposita volitione non dandi gloriam reprobis, voluit permittere quosdam ipsorum mori in peccatis personalibus, quosdam in originali; propter huiusmodi peccata in executione illis æternam infligere pœnam, vel damni tantum, his nimirum qui decedunt in solo originali: vel damni & sensus simul, puta his qui decedunt in peccatis actualibus; cum quo stat quod absolute potuisset creare hominem, non elevando ipsum ad ordinem & finem supernaturalem, & illi sine ulla iniustitia regnum cælorum denegare.

40 Ad quod licet Pelagiani admitterent puerum, in statu naturæ puræ genitum, non posse absque baptisate ingredi regnum cælorum; quia tamen vitam, sive salutem æternam, existimabant eorum innocentiam esse debitam; aliunde verò vita illa, absque ingressu in regnum cælorum, in quo duntaxat reperitur, haberi non potest; imò regnum Dei & vita æterna non distinguuntur (ut cap. 3. & 4. prædicti sermonis ostendit Augustinus) recte refert eorum doctrina, sive ex eo quod vita æterna innocentiam parvulorum absque baptisate morientium esset debita, quod similiter ingressus regni cælorum esset eorum innocentiam debitus; quasi sic arguens. Vita æterna per vos est debita innocentiam parvulorum absque baptisate morientium: Sed eam assequi non possunt sine ingressu regni cælestis: Ergo non absque iniustitia pueri non baptisati, carentes, ut docetis, omni culpâ, arcerentur à regno cælorum. Sed inde nihil contra doctrinam nostram: non enim asserimus, sicut Pelagiani, vitam æternam, sive beatitudinem supernaturalem, fore debitam innocentiam parvulorum, in statu naturæ puræ morientium, nec regnum cælorum à tali vita secernimus.

41 Objicies tertio: Homo non potest creari à Deo in statu in quo sit incapax rectitudinis & iustitiæ acquirendæ: Sed in statu naturæ puræ esset incapax illius; cum ex Augustino natura humana sine gratia sanctificante non possit habere quidquam iustitiæ & rectitudinis, nec ullam veram virtutem: Ergo homo non potest in statu puræ naturæ creari.

42 Respondeo concessa Majori, negando Minorem: nam ut in Tractatu de gratia ex ipso Augustino ostendemus, plures homines in statu naturæ lapsæ, extra statum gratiæ sanctificantis,

A imò & fidei, opera iustitiæ & virtutis exercent sic enim loquitur Augustinus in libro de Spiritu & littera, contra Pelagianos scripto, cap. 27. & 28. *Quaedam facta infidelium & à Christi gratia alienorum sunt, que secundum iustitiæ regulam, non modo vituperari non possunt, sed etiam merito resequi laudamus.* Et lib. 4. contra Julianum Pelagianum cap. 3. in fine capituli, permittit Juliano dicere, bona quædam opera fieri per vires nature, dummodo ea esse sterilia ad vitam æternam promerendam fateatur. At certum est, quod non esset infirmior homo in natura pura, quam in natura lapsa; Ergo similiter posset in statu naturæ puræ, sine gratia iustificante & fide, aliquid iustitiæ & virtutis opera exercere.

B Sed dices: Quid ergo vult Augustinus, cum dicit nullam esse veram virtutem sine gratia?

Respondeo Augustinum nomine veræ virtutis intellexisse virtutem, que valeat ad nos liberandos à peccato, & beatificandos beatitudine supernaturali, ut declarat lib. 4. contra Julianum, capite 3. Virtutes autem & opera iustitiæ, que essent in statu puræ naturæ, non posset interire ad comparandam beatitudinem supernaturalem, seu visionem beatificam, sed solummodo essent ad acquirendam beatitudinem naturalem, in suavissima & perfectissima Dei contemplatione, & naturali ipsius dilectione consistentem, ut supra diximus.

C Objicies quarto: Angeli, & res purè corporeæ, non possunt (de potentia saltem ordinata, & providente rebus juxta id quod conaturaliter exigunt) à Deo sine tota integritate suæ naturæ creari: Ergo nec homo; alias natura humana deterioris esset conditionis quam reliquæ nature, etiam irrationales & purè corporeæ.

Respondeo concessa Antecedente, negando consequentiam & paritatem: Ratio discriminis est, quia natura humana hoc habet peculiare inter omnes naturas, quod constituitur ex partibus naturaliter sibi invicem oppositis & repugnantibus, ac proinde non subordinatis; neque hæc deterioritas conditionis naturæ nostræ, ad alias ei inferiores comparatæ, magis ejus excellentiæ repugnat, quam potentia ad peccandum, quæ non reperitur in brutis.

D Objicies quinto: Deus de potentia sua ordinaria, seu ordinata, operante juxta exigentiam naturalem rerum, nullo naturæ nostræ precedente peccato, non potest creare hominem in statu, in quo sit incapax assequendi suam beatitudinem naturalem: At homo in partibus naturalibus conditus, esset incapax eam adipsicendum: Ergo, nullo naturæ nostræ precedente peccato, non potest in statu naturæ puræ creari. Major patet quælibet enim res creata exigit naturaliter assequendum sui ultimi finis, seu beatitudinem naturalem. Minor verò sua datur: Ut homo assequi possit beatitudinem naturalem, requiritur quod possit servare omnia præcepta legis naturæ; alias enim ea non observando peccabit; peccatum autem omne contra legem naturalem, cum sit essentialiter malum, sive miseria in ordine naturali, est impossibile cum beatitudine, etiam naturali: Sed homo in statu naturæ puræ non posset servare omnia præcepta legis naturæ, cum ea sine subordinatione appetitus inferioris ad superiorem diu servare nequeat, ob rebellionem continuam carnis contra spiritum, ex qua præceptum est in homine inclinatio ad vitia & peccata.

peccata, ut dicemus in tractatu de gratia; Ergo homo in puris naturalibus conditus, esset incapax perueniendi ad finem suum ultimum, seu beatitudinem.

Respondeo negando Minorem. Ad cuius probationem dico, quod licet homo in statu naturæ puræ careret subordinatione appetitûs inferioris ad superiorem, Deus tamen inultis suppeditaret auxilia intra ordinem naturæ specialia, quæ talis subordinationis carentiam aliquantulum supplerent, unde illorum beneficio inclinatio appetitûs & rebellioni concupiscentiæ possent resistere, & a peccato abstinere, ac in obedientia regis naturalis usque in finem pervenire, subindeque ad finem ultimum, seu beatitudinem naturalem pervenire. Nec dicas talia auxilia specialia statui puræ naturæ esse indebita, quia licet Deus concessionem huiusmodi auxiliorum in eo statu non deberet ipsi naturæ, ea tamen deberet suæ providentiæ, alias enim illa esset manca ac deficiens, si nullum ad finem determinatum perduceret.

Dices primo: Status naturæ puræ omne auxilium speciale, etiam ordinis naturalis, excludit; alioquin confunderetur cum statu naturæ integræ: Ergo homo in puris naturalibus conditus, non posset consequi suum ultimum finem per auxilia specialia ordinis naturalis, quæ Deus aliquibus gratuito & ex speciali providentiâ, præpararet & conferret.

Respondeo negando Antecedens: status enim naturæ puræ auxilia specialia ordinis naturalis non excluderet, sed solum gratiam supernaturalem entitativè, vel naturalem per modum habitûs & formæ permanentis, qualis foret gratia sanans naturam, eamque integram constituens integritate naturali, ut constat ex dictis in tertia disputatione. Unde juxta hanc solutionem, status naturæ integræ non confunditur cum statu naturæ puræ, sed per donum illud habituale, appetituum sensitivum rationi perfectè subjiciens, sufficienter ab eo distinguitur.

Dices secundo: Beatitudo ad quam homo naturaliter inclinatur, requirit tria, scilicet non posse offendi, non posse falli, seu perturbari, non posse mori: Sed hæc non possunt in statu naturæ puræ reperiri: Ergo non potest in eo statu reperiri beatitudo, ad quam homo naturaliter inclinatur. Minor patet, nam status naturæ puræ passibilitatem & mortalitatem includit, similiter & sollicitudines mundi, nec non contrarietatem appetituum, ex qua oritur sæpe mentis obnubilatio & deceptio. Major verò probatur: Ille solum est beatus, qui habet quidquid vult, qui nihil mali vult, & nihil patitur quod non vult, ut in pluribus locis monet Augustinus: Atqui homo naturaliter cupit non falli, non offendi, non mori: imò ex hoc quod naturaliter vult beari, vult etiam non mori; quia stabilitas, quæ sine immutabilitate haberi non potest, est de ratione beatitudinis: Ergo &c.

Respondeo quod cum creatura rationalis nec sibi identificet, nec sibi naturaliter conectat suum ultimum finem, de necessitate debet habere duplicem statum, scilicet motûs sive tendentiæ in finem, & quietis in ipso fine. Quare si quis duplex est modus status creaturæ intellectualis ordinatæ ad beatitudinem supernaturalem, scilicet status tendentiæ ad beatitudinem, in quo non est immunitas à deceptioe & perturbationibus, nec immortalitas: & status quietis in hu-

A iusmodi fine, qui dicitur status patriæ, cui nulla ex huiusmodi prærogativis deest: ita si Deus voluisset non ordinare hominem ad finem supernaturalem, sed eum relinquere in puris naturalibus, habuisset duplicem illum statum, scilicet tendentiæ ad suum ultimum finem connaturalem, in quo non fuisset immunitas à deceptioe, perturbatione, & morte; & statum quietis in huiusmodi fine, in quo non amplius ulla deceptio fuisset, nec mors, nec perturbatio. Porro hunc statum, consecutus perfectè fuisset per mortem corporalem, exuendo scilicet mortalitatem quam habuisset ratione unionis animæ ad corpus, & remanendo solum secundum animam, absque ulla violentia: tum quia naturaliter anima non potest reuniri corpori; tum quia status separationis est connaturalis animæ, sicuti status unionis: cum enim sit media inter substantias purè spirituales, & formas corporeas, participat aliquid de utroque extremo; unde sicut formæ purè materiales subsistunt connaturaliter sine appetitu unionis cum corpore, & formæ materiales sunt connaturaliter in corpore sine appetitu separationis; ita anima rationalis habet connaturaliter duplicem statum, scilicet unionis cum corpore, in quo non appetit ex se separationem: & separationis, in quo ex suis naturalibus non appetit unionem.

B Obijcies sexto: Si integritas non esset debita homini naturaliter, non posset eam habere per sua naturalia, sed indigeret aliquo dono gratuito vires naturæ superante, ad eam habendam: Sed hoc dici nequit; alias status naturæ integræ non distingueretur à statu gratiæ, sed ad illum pertineret: Ergo integritas est homini naturalis, subindeque sine illa creari nequit.

C Respondeo quod licet homo non possit habere integritatem per sua naturalia, sed ad hoc indigeat dono puræ naturæ superaddito, non est tamen necessarium, ut illud donum sit entitativè supernaturale, cum non debeat necessariò ordinari ad aliquem finem supernaturalem, sed ad integrandam perfectionem naturalem, & tollendos naturales defectus unde potest esse de genere perfectionum naturalium, quatenus perfectio naturalis complectitur tam eas quæ sunt naturaliter debitiæ, aut fluunt ex principiis naturalibus, quam eas quæ sunt consonæ ipsi naturæ, non elevando tamen ipsam ad aliquem finem supernaturalem, sed eam perficiendo in ordine ad naturalem: quare tale donum dicitur gratuitum solum secundum quid, quatenus est indebitum naturæ, quod Cajetanus appellat, *gratuitum possessivè*. De quo supra diximus, cum de statu naturæ integræ egimus.

D Respondeo quod licet homo non possit habere integritatem per sua naturalia, sed ad hoc indigeat dono puræ naturæ superaddito, non est tamen necessarium, ut illud donum sit entitativè supernaturale, cum non debeat necessariò ordinari ad aliquem finem supernaturalem, sed ad integrandam perfectionem naturalem, & tollendos naturales defectus unde potest esse de genere perfectionum naturalium, quatenus perfectio naturalis complectitur tam eas quæ sunt naturaliter debitiæ, aut fluunt ex principiis naturalibus, quam eas quæ sunt consonæ ipsi naturæ, non elevando tamen ipsam ad aliquem finem supernaturalem, sed eam perficiendo in ordine ad naturalem: quare tale donum dicitur gratuitum solum secundum quid, quatenus est indebitum naturæ, quod Cajetanus appellat, *gratuitum possessivè*. De quo supra diximus, cum de statu naturæ integræ egimus.

E §. III.

Diluuntur argumenta sumpta ex parte concupiscentiæ, quam homini in statu naturæ puræ convenire diximus.

Hæc argumenta fusè & lato calamo proferuntur Estius in 2. dist. 26. §. 6. & Jansenius libro 2. de statu naturæ puræ capite 11. & sequentibus: nos autem breviter ea expediemus.

Primum sic potest proponi. Nullum vitium est homini naturale: Sed concupiscentia, cum ad peccatum inclinet, est quoddam vitium: Ergo non potest homini convenire naturaliter, nec

per consequens in statu naturæ reperiri.

55 Respondeo negando Minorem: concupiscentia enim in statu naturæ puræ non esset proprie vitium, sed solum defectus aliquis seu imperfectio naturalis, ex principiis naturæ consequens: sicut enim corruptibilitas omnem naturam ex materia & forma compositam sequitur, & sicut quamcumque naturam intellectualem creatam comitatur defectus peccabilitatis, eo quod sit ex nihilo, à quo defectu Deus neminem liberat, nisi in statu beatitudinis: ita contrarietas appetituum in homine sequitur naturaliter ex intrinseca constitutione ipsius; neque ex natura in sua puritate constituta fluere, aut connaturaliter deberetur remedium illius defectus, sicut nec ipsi debitum esset remedium ut non moreretur.

56 Secundum argumentum: Concupiscentia non est à Deo, sed à peccato, ut passim docet Augustinus in libris contra Julianum, & in libris de nuptiis & concupiscentia; unde Divus Joannes Apostolus Epistolâ 1. cap. 2. concupiscentiam dicit non ex patre esse, sed ex mundo: At si illa esset homini naturalis, eique in statu naturæ puræ conveniret, Deus qui est author naturæ, esset etiam author concupiscentiæ, & affectuum seu moruum qui ex illa sequuntur: Ergo concupiscentia non est homini naturalis, subindeque in statu naturæ puræ, ipsi non conveniret.

57 Respondeo concupiscentiam posse sumi dupliciter, nempe ut est potentia appetitiva bonorum sensibilium naturæ convenientium, & rationi minime repugnantium, & quatenus est in ordinata cupiditas boni delectabilis contrarij rationi, seu propositio appetitus in bonum rationi contrarium, quæ *somes peccati* appellatur: si primo modo sumatur, dubitari non potest quin sit nobis à Deo insita, & ex prime intentione illius, cum sit naturalis perfectio humanæ naturæ: si autem secundo modo accipiatur, cum non sit perfectio, sed defectus humanæ naturæ, & ad potentiam peccandi pertineat, est præter intentionem Creatoris, & ex sola conditione materiæ oritur: sicut rubigo quam gladius ferreus contrahit, provenit ex sola conditione materiæ ferri, non verò à fabro ferrario, licet ipse gladium ferreum fecerit: quo exemplo utitur S. Thomas 1. 2. quest. 87. art. 6.

58 Adde quod, sicut Deus dicitur mortem non fecisse, sed per peccatum ipsam in mundum intrasse; quia Deus hominem ab initio immortalitatis beneficio donaverat, quod deinde in penam peccati subtraxit: ita non dici debet auctor rebellionis concupiscentiæ; qui pariter hominem creaverat cum dono integritatis, & perfecta subjectione appetitus inferioris ad superiorem, quam ipse homo per peccatum amisit: unde rebellio concupiscentiæ per peccatum inducta dicitur, & inter peccati originalis vulnera numeratur.

59 Tertium argumentum: Illud solum conveniret appetitui sensitivo hominis in statu naturæ puræ, quod ei est connaturale: Sed appetere bonum delectabile, quando contrariatur bono rationis, sive concupiscere adversus rationem, non est connaturale appetitui sensitivo hominis, ut hominis est, quin potius hoc est omnino contra ejus naturam: Ergo ipsi in statu puræ naturæ non conveniret. Major patet: nam status naturæ puræ ea solum importat, seu exposcit, quæ homini debentur connaturaliter. Minor verò sua-

A detur: Licet appetitui sensitivo, præcisè sumpto hoc quodsi thominis, sive ab eo quod unatur spiritui in eodem supposito, naturale sit concupiscere, nullâ rationis aut spiritus habitâ consideratione; si tamen sumatur prout spiritui atque rationi in eodem supposito copulatur, tunc ei est naturale subesse rationi, nihil appetendo quod sit ipsi contrarium. Et ratio hujus est, quia cum pars inferior in homine sit instar feminae, respectu superioris, Augustino dicente lib. 2. de Genesi ad litteram cap. 21. *Animali illa parti nostra, tanquam viro debet obtemperare rationi*: sicut perversus ordo naturalis est, quod femina dominetur viro, ita & quod appetitus inferior spiritui dominetur, sicut ei de facto dominatur, quando bonum sensibile, quod videt ab eo prohiberi, appetit.

Confirmatur primò ex D. Thoma 1. 2. quest. 82. art. 3. ad 1. ubi sic loquitur: *Quia in homine concupiscibilis naturaliter regitur ratione, tantum concupiscere est homini naturale, in quantum est secundum rationis ordinem: concupiscentia autem qua transcendit limites rationis, in est homini contra naturam.*

Confirmatur secundo: Cùm appetitus sensitivus in homine affinis sit rationi, debet ex tali affinitate aliquid rationis participare: Sed hoc non potest esse aliud quam inclinatio in bonum sensibile cum subordinatione ad bonum rationis: Ergo falsum omnino est, quod concupiscere adversus spiritum, sit connaturale appetitui sensitivo hominis, ut hominis, seu prout spiritui & rationi in eodem supposito copulatur.

Ad objectionem respondeo, concessa Majori, & negando Minorem. Ad cujus probationem dico, quod licet appetitui sensitivo, ut unito spiritui in homine, connaturale sit subesse imperio rationis, non tamen despotice, uti servus subditur suo domino, qui cum non sit sui juris, non habet renitendi facultatē (hoc enim pacto sola corpora membra obediunt rationi) sed politice tantum & civiliter, uti civis parit Principi: adeo ut quemadmodum civis potest non obedire Principi, quando bonum publicum quod ei præcipitur, contrariatur bono proprio, hæcque potentia non est quidem perfectio libertatis civis, sed defectus, naturalis tamen, sicut potentia ad deficiendum est naturalis cuilibet creaturæ, ita similiter potest appetitus sensitivus non obtemperare rationi, quando accidit bonum sensibile ei proprium contrariari bono rationis, sitque hæc potentia, seu potius impotentia, defectus quidam appetitus sed ei congenitus. Hæc doctrina desumpta est ex Divo Thoma 1. parte quest. 81. art. 3. ad 2. eamque confirmat dictum Augustini in objectionem allatum, quod pars inferior in homine sit respectu superioris, instar feminae respectu viri: naturale enim est feminae quod possit resistere viro, etiam in his que rationabilia sunt, quia imperio ejus non despotice, sed civiliter tantum subditur: Unde perveritas ordinis quæ in tali resistentia accidit, est defectus naturalis.

Ad primam confirmationem respondent com. 1. muniter Thomista, dupliciter naturam hominis considerari posse; vel secundum quod de facto à Deo instituta est in creatione primi hominis, nimirum cum donis integritatis & justitiæ originalis.

gualis; vel secundum quod à Deo institui potest, scilicet cum iis præcisè quæ naturaliter sunt ei debita: sensum autem D. Thomæ citati esse, quod concupiscentiæ quæ transcendit limites rationis, sit contra naturam hominis, primo non secundo modo consideratam.

Ad secundam confirmationem dico, ex affirmate appetitûs sensitivi cum ratione, derivari quidem aliquam inclinationem in ipsum, ad legendum rationis ducem; verum non ita perfectam esse inclinationem istam, ut appetitum ipsum omnino & sine repugnantia rationi subijcatur: naturali enim inclinationi repugnat & reclamatur, eisdem appetitui propria, circa bonum sensibile, rationi sapè contrarium.

Quartum argumentum: Rebello concupiscentiæ est pudenda etiam impudenci, unde de ea meritiò erubescunt homines, & membra in quibus illa viget, tanquam pudenda tegere student, sicut facerent patentes post peccatum. Sed in puris naturalibus nihil esset pudendum aut erubescendum; quia tota natura est opus Dei, facit autem injuriam Deo, qui de eius opere erubescit, quemadmodum docet & ratio naturæ Augustinus lib. 2. de nuptiis & concupiscentia cap. 9. An forè enim creatura honor est Creatore suo, ut quod Creatorem non pudat instigare, hoc creaturam pudeat perficere? Juliano idem S. Doctor frequenter objicitur in statu naturæ puræ, nulla fuisset in homine rebello concupiscentiæ.

Respondeo concessa Majori, negando Minorem; hominem enim in puris naturalibus merito libidinis puderet, sicut & operis quod ex ea peragitur. Porro quod nunc magis ferat homo præstantium multitudinem, quando injustè irascitur homini, quam unius aspectum, quando iustè miscetur uxori, idcirco est, quia pudet animam vinci à corpore, quod ei natura subiectum est: in aliis verò affectibus idè minus ipsum pudet, quia ipse animus à se vincitur, ut ait Augustinus 14. de civit. cap. 19. Illa autem ratio etiam curreret in statu puræ naturæ. Nec videtur quòd tota natura sit opus Dei, Deoque dignitatem faciat, qui de eius opere erubescit: dicitur enim potest aliquid à Deo esse in natura; vel ut defectus & imperfectio sequens ex conditione materiæ, vel ut perfectio & bonum naturale: erubescere autem de defectu naturali à Deo relictò in natura, non est injuriosum Deo, sed solum erubescere de perfectione & dono à Deo collato. Unde quia Julianus ponebat libidinem esse bonam, & eatenus bonam, ut cum Deus primis hominibus concesserit tantum munus & beneficium felicitate paradisi interstitis dignum, idcirco Augustinus bene rationatur, cum ait, ipsum injuriam inferre Deo, quando secundo de Dei dono.

Ad id, quodam esse alia propter quæ agenda liberas quærimus, quæ tamen à peccato originali non fluxerunt, & in statu naturæ puræ hominibus convenissent, imò & fuissent necessaria: cum enim ovis est verbigratià ventrem exonerare, quod sine dolo naturale est homini, etiam non peccat; neque propterea de illo actu erubescit, sed erga Deum ingratus esse, aut eum, quasi pudendum quidpiam fecerit, reprehendere, sed solum vilitatem nostræ naturæ agnoscere, ejulque defectus & imperfectiones ei connaturales, & nobis ac brutis communes, pudere: qui

Tom. II.

A pudor plures parit utilitates: humilitatis, de missionis animi, cognitionis nostri nihil, nostræque naturæ vilitatis, &c. Idem cum proportione dicendum de pudore & erubescencia, quæ in statu naturæ puræ oriretur in homine ex inobedientia partis sensitivæ, sive ex motibus libidinis contra imperium rationis tumultuantibus: illi enim pariter essent defectus & imperfectioes homini connaturales, & ex conditione materiæ procedentes. Unde merito Augustinus lib. 1. de nuptiis & concupiscentia cap. ultimo, & passim in libris contra Julianum, Pelagianos reprehendit, quod concupiscentiam seu libidinem, tanquam bonum naturale defenderent; eamque ubique malam appellat (non quòd revera mala sit, sed quia est defectus & imperfectio naturæ humanæ, vel ob roccumentum quod naturæ afferte potest, cum consensu arbitrii in quem impellit) & subdit: *Reus accipit nomen mali quàm boni, quod erubescunt & mali & boni.*

B Quintum argumentum: Si in puris naturalibus fuisset rebello membris, & turpitudine libidinis, in eo statu recta ratio dissuasisset matrimonium, & ad perpetuam continentiam incitasset: Sed hoc videtur absurdum: Ergo & illud. Sequela Majoris manifesta videtur: recta enim ratio suadet, ut mens rationalis nullo pacto sub libidine deprimatur, sed ut serenitate ejus tuendo, id quod aperte est laudabile, meliusque sectetur: continentiam autem esse meliorem, neminem Christianum fides Catholica dubitare sinerit. Minor verò probatur: Si in statu naturæ puræ recta ratio dissuasisset matrimonium, & ad perpetuam continentiam incitasset, dissuasisset opus maxime naturale, & incitasset ad illud quod est humanæ propagationi contrarium; atque ita recta ratio cum naturæ conservatione pugnasset, quod videtur planè absurdum: item ex hoc sequeretur, matrimonium ex prima institutione naturæ, seclusis supernaturalibus, non tantum esse propter generationem filiorum, sed etiam in remedium concupiscentiæ; quem tamen matrimonii finem Doctores agnoscere non solent, nisi ex occasione peccati: Ergo &c.

C Respondeo negando sequela Majoris, licet enim in puris naturalibus fuisset rebello libidinis, non propterea recta ratio dissuasisset matrimonium in statu naturæ puræ, sed solum dissuasisset huic libidini modum esse adhibendum in usu conjugii; si enim talem statum Deus instituisset, ex homine uno non voluisset omnes procreari, ut illa cognationis necessitudine humanum genus in unitatem concordem pacis vinculo colligaretur: unde & homini præcepisset generationi operam dare, & recta ratio dictasset tali præcepto esse obtemperandum, utendo scilicet moderatè matrimonio. Secluso autem illo præcepto, pluribus etiam in eo statu bonum fuisset, cælibem vitam ducere, & abstinere à matrimonio, propter varia incommoda ei tunc ad hæsuræ, sicut & nunc.

D Sextum argumentum: Si concupiscentia ex Dei primæ institutione puram naturam condentis profuisset, licitum fuisset quibuslibet ejus desiderii consentire, quidquid appetisset dare, & omnes actus ad quos ineisset peragere, quod absurdissimum esse patet. Sequela probatur: Natura bona & pura, nulloque peccato infecta, non potest facere aliquid malum juxta illud Christi Mat. 7. *Non potest arbor bona malos fructus facere;* Unde

AAAA 2

Unde

Unde illa est actuum humanorum norma securissima; imò eam sectari, est Dei artem & sapientiam naturæ conditricem sequi, ut docet Augustinus lib. 3. de libero arbit. cap. 15. lib. 4. contra Julian. cap. 14. & pluribus aliis locis: Ergo si concupiscentia à natura pura, & nullo peccato viriata, prodiret, liceret omnes ejus motus & desideria sequi.

71 Respondeo negando sequelam Majoris. Ad cujus probationem dico, naturam bonam, agendo prout bona est, non posse naturaliter declinare in malum; sicut arbor bona, quatenus est bona, non potest malos fructus facere: natura tamen bona, prout defectibilis, potest aliquid malum facere; natura enim primorum parentum, & Angelorum qui peccarunt, bona erat, & à Deo condita, nulloque vitio depravata, antequam peccarent, & tamen peccatum ab illa prodiret. Unde quando dicitur, quòd natura est regula actuum humanorum, & quòd eam sequi, est sequi artem & sapientiam Dei eam condentis, hoc non debet intelligi de natura quomodocumque spectata, sed spectata ut rationalis est, & prout dicitur id quòd ipsi qua rationali consentaneum est, seu quòd rectè rationi convenit, quòd que à Deo ejus conditorie intenditur & approbatur.

72 Septimum argumentum: Non est congruus ordo naturæ; ut pars inferior rebellet contra superiorem, eique dominetur: At hoc contingeret in statu naturæ puræ, si in eo esset rebellio concupiscentiæ, contra rationem; nam cum sine gratia voluntas non possit resistere motibus concupiscentiæ, in statu naturæ puræ (ubi omni gratiæ auxilio destituta esset) sub dominatu concupiscentiæ, captiva teneretur, & careret libertate inde evadendi, & assurgendi ad amorem boni: Ergo in statu naturæ puræ, non esset rebellio concupiscentiæ contra rationem.

73 Respondeo non esse ordinem naturalem, id est naturæ rationali consentaneum, ut pars inferior pugnet & rebellet contra superiorem, multò que minus ut ei dominetur, sed hujusmodi pugnam oriri ex imperfectiōne naturæ, & defectum quemdam illius esse, ut supra diximus: dominatum verò appellari, quando contingit, oriri ex vitio & defectu voluntatis illi succumbentis, & minus efficaciter utentis jure & potestate quam habet cohibendi motus appetitūs inferioris, aut saltem non illis consentiendi: quam potestatem haberet in natura pura, per peccatum minimè corrupta, & nunc etiā in hoc statu naturæ lapsa habet interdū sine auxilio gratiæ, quando motus illi non sunt adeò vehementes & importuni; si autem vehementiores essent, eos in statu puræ naturæ, cum auxilio speciali ordinis naturalis, posset comprimere, aut saltem eis non consentire, ut dicemus in Tractatu de gratia.

74 Ad id quòd hanc rebellionem appetitūs sensitivi contra superiorem Deus permittit in homine, ex intentione plurium bonorum quæ ex ea eveniunt, si ei resistatur: ex ea enim homini suppeditatur occasio generosius exercendi virtutem, eamque efficiendi majori laude & præmio dignans. Sic dici solet hominum puritas esse laudabilior quam Angelorum: quia quòd periculosius est certare, eò illustrior existit victoria. Unde Ambrosius lib. de viduis: *Supergreditur virginitas conditionem humana natura, per quam homines Angelis assimilantur: major tamen est gloria hominum quam Angelorum, Angeli enim sine carne vi-*

S. IV.

Solvuntur argumenta contra statum puræ naturæ, ut miseris corpori desumpta.

Jansenius lib. 3. de statu naturæ cap. 6. & pluribus sequentibus, contendit non potuisse affligi naturam humanam miseris corporis, quibus nunc affligimur, antequam per peccatum id promeruerit; adeòque non potuisse hominem creati in puris naturalibus, obnoxium morti, & morbis, laboribus, doloribus, aliisque vitæ hujus incommodis. Quòd tam certum esse dicit in doctrina Augustini, ut ei nitatur tota illius disputatio adversus Manichæos & Pelagianos, tanquam basi capitali & præcipuæ, quæ si subtrahitur, doctrinam quam adversus illas pestes tradidit, tueri ab ineptis, absurditatibus, paralogismis, acerrimisque falsitatibus, impossibile sit. Unde

Primum ac præcipuum ejus argumentum sic proponi potest. Non est justum hominem affligi morbis, doloribus, & morte, nisi hæc per peccatum promeruerit: At homo in pura natura careret peccato, etiam originali: Ergo in justum esset illum in eo statu, mortem, morbos, & alias corporis miseras experiri. Minor est certa, Majoris verò supponit Jansenius quasi ex le notam, cum manifestum sit, quòd nullum malum advenire debeat creaturæ rationali, nisi ex ipsius culpa. Unde Augustinus lib. 3. de libero arbitrio cap. 9. *Si peccatus detrahitur, miseria perseverat, aut etiam peccata præcedit, rectè deformari dicitur ordo atque administratio universitatis.*

Secundum petitur ex Scriptura, quæ specialiter affirmat mortem non esse à Deo, sed à peccato, Sapient. 1. *Deus mortem non fecit, impij autem manibus & verbis acceperunt illam:* ad Rom. 5. *per peccatum mors.* At si illa esset homini naturalis, eique in statu naturæ puræ fuisset obnoxius, Deus qui est author naturæ, esset etiam mortis author, verèque dici posset fecisse mortem: Ergo mortis homini naturalis non est.

Tertium sumit ex Augustino, qui in libris contra Julianum, & alibi sæpe contendit Pelagianos cogoscere debere homines esse natos in peccato originali, ex eo quòd sint subjeti morti, morbis, doloribus, & aliis miseris corporis. Quòd etiam argumento interdum utuntur Doctores Scholastici, ut S. Bonaventura in 2. dist. 30. D. Thomas 4. contra Gentes cap. 52. Hieronymus Savanarola in Triumpho Crucis lib. 3. cap. 9. & alii, qui ex morte, morbis, aliisque miseris in humano genere regnantibus, colligunt datum originale peccatum: hic verò discursus non concluderet, sed sponte sua caderet, & in fumum & aeram evanesceret, si homo in statu puræ naturæ, in quo peccato originali careret, iidem miseris foret obnoxius: Ergo idem quòd prius.

Hæc sunt præcipua fundamenta Jansenii, quæ ex principiis supra statutis facile dilui possunt. Ad primū respondetur, miserias & afflictiones corporeas duplicis esse generis: quæ dā sunt defectus naturales consequentes ex ipsa hominū natura, seu materia ex qua constant, ut sunt motus, & mors corporea: aliæ verò sunt homini præternaturales, ut pœna combustionis æternæ. Hæc secundas Deus nemini infert sine ejus culpa, unde de his intelligi debet Augustinus, cum docet

inobediens esse creaturas rationales, nullius peccati
 tunc, malis a flagiti, & cum ait: Si peccati detractio
 formata perferat, aut etiam peccata procedit, recte de-
 formata dicitur ordo atque administratio universitatis.
 Præterea vero possunt homini advenire absque
 culpa, subindeque in statu puræ naturæ reperiri:
 cum quia Deus non tenetur cursum naturæ, &
 actionem causatum naturalium impedire, ut
 creaturæ, etiam rationales, sint liberæ ab omni
 malo, quasi (inquit Augustinus) essent summum &
 incommutabile bonum: tum etiam, quia ex creatu-
 ratione, etiam rationalium, limitatione & men-
 sura in suis bonis, & ex infirmitatibus ac imper-
 fectionibus naturalibus, plurima redundant
 bona ad pulchritudinem universi, & ad com-
 mendationem omnipotentis & sapientis Dei:
 ut egregie declarat Augustinus Epistola vigesi-
 ma octava, quæ est ad Hieronymum, ubi lo-
 quens de immatura innocentium morte, quâ
 nihil videtur acerbius in ordine universi, docet
 ea relacere mirabilem divinæ providentiæ
 harmoniam & concentum; unde ad hoc inten-
 tum refert hæc verba Isaïæ quadragesimo octa-
 vo, juxta editionem Septuaginta Interpretum:
 Deus profert numerosè saculorum, id est cum harmonia
 & concentu providentiæ suavissimo; & subdit:
 Quis homo faciens carminis artifex, novit quas quibus
 musa vocibus tribuat, ut illud quod canitur decedenti-
 bus ac succedentibus sonis, pulcherrimè currat ac tran-
 sit, quando magis Deus, cujus sapientia per quam fecit
 omnia longe omnibus artibus preferenda est, nulla in na-
 tura uolentibus & occiditibus temporum spatia, qua
 tanquam syllaba ac verba ad particulas huius saculi per-
 tinent, in hoc labentium rerum tanquam mirabili can-
 tione, vel brevis vel productius, quam modulatio præco-
 gita & disposita deposuit, præterire permittit? Qui-
 bus verbis eleganter declarat, aliquam esse pul-
 chritudinem universi, quod creaturæ aliæ aliis
 succedant, subindeque primæ intereant, ut se-
 cundæ subsequantur: interitus autem non potest
 necratis sensu præditis evenire sine dolore,
 quia alteratio est via ad interitum, & alteratio
 sic cum dolore: Ergo nulla est inordinatio in u-
 niverso à Deo condito, quod homines, etiam
 innocentes, moriantur, & morituri patiuntur
 dolores sibi naturales. Imò potius in hoc relu-
 cet mirabilis ordo ac ineffabilis divinæ provi-
 dentiæ suavitas: Nam minus illius est perduce-
 re homines ad finem ad quem ordinantur: At
 tolerantia dolorum & miseriarum, quas homi-
 nes in statu naturæ puræ experirentur, ad hunc
 finem conduceret; cum esset eis occasio exer-
 cendæ virtutis, & augendæ beatitudinis natu-
 ralis, ac quietendæ in termino, per meritum pa-
 tientia in statu viæ exercitæ: Ergo, &c.

Ad do, quod creaturæ irracionales, etiam in-
 nocentes, ut volucres, & agni innocentes, licet nul-
 lus peccati sint reæ, tamen pariuntur dolores, &
 mortem, quia hæc est conditio naturalis corpo-
 ris quo constant: Sed corpus humanum ejus-
 dem est naturæ & constitutionis, ac corpora a-
 nimantium: Ergo etsi in statu puræ naturæ, ho-
 mo esset omnis peccati, etiam originalis, ex-
 pers, nihilominus morbis, doloribus, morti, &
 aliis miseris & defectibus naturalibus esset ob-
 noxius.
 Ad secundum argumentum ex Scriptura de-
 sumptum, respondeo verè dici Sapientis pri-
 mo, Deum non fecisse mortem: quia, ut addit
 capite sequenti, Deus creavit hominem inextermi-
 nabilem, unde à diaboli mors intravit in orbem ser-

A ratum: id est, cum Deus hominem immortalita-
 tis beneficio donasset, nunquam detractus, si
 homo à peccato, ut facillimè poterat, abstinuis-
 set; ipsiusque intentio esset, ut non peccaret, &
 semper viveret homo; idcirco mors contra ip-
 sius Dei intentionem, ex hominis peccato &
 invidiâ diaboli inducta est, illo gratuito benefi-
 cio in pœnam peccati subtrahendo. Ita Divus Tho-
 mas prima secundæ, quæstione octuagesima
 quinta, articulo sexto, ad finem corporis articu-
 li, & lectione tertia in caput quintum Epistolæ ad
 Romanos ubi exponens verba illa Apostoli: Per
 peccatum mors: subdit: Natura humana dupliciter po-
 test considerari, uno modo secundum principia intrinseca:
 & sic mors est ei naturalis: unde Seneca in lib. de remediis
 fortuitorum, ait quod mors natura est homini, non pœ-
 na. Alio modo potest considerari natura homini, secun-
 dum quod per divinam providentiam fuit ei per justi-
 tiam originalem provisum: qua quidem iustitia erat
 quadam rectitudo, ut mens homini esset sub Deo, & in-
 feriores vires sub mente, & corpus sub anima, & omnia
 exteriora sub homine: ita scilicet quod quantum mens ho-
 minis Deo subderetur, vires inferiores subderentur ratio-
 ni, & corpus animæ, indeficienter ab ea vitam recipiens,
 & exteriora homini, ut scilicet omnia servirent, & nul-
 lum ex eis nocumentum sentiret. Hoc autem providentiæ
 divinæ dispositum, propter nobilitatem animæ rationalis,
 quæ cum naturaliter sit incorruptibile, & debatur ei in-
 corruptibile corpus: sed quia corpus quod est contrariis
 compositum, oportebat esse organum sensû, & tale cor-
 pus secundum naturam suam incorruptibile esse non po-
 test, supplevi: potentia divinâ quod deerat natura huma-
 na, dans animæ virtutem continendi corpus incorrupti-
 biliter: sicut faber, si posset, daret ferro ex quo cultellum fa-
 bricatur, virtutem ut ruginem nullam contraheret; Sic
 ergo postquam mens homini per peccatum est à Deo a-
 versa, amisit virtutem continendi inferiores, & etiam
 corpus, & exteriora: & sic incurrit mortem naturalem
 à causis intrinsecis, & violentiam ab exterioribus nocu-
 menti.

Ad tertium dicendum est, Divum Augusti-
 num & alios sanctos Patres, probantes contra
 Pelagianos existentiam peccati originalis, ex
 morbis, doloribus, morte & aliis miseriis, in hu-
 mano genere regnantibus, supponere traditio-
 nem fidei & Scripturæ, quæ docet primum ho-
 minem, integritatis, immortalitatis, & indolen-
 tiæ beneficio à Deo fuisse donatum, cum pacto
 seu promissione ea dona & privilegia transfe-
 rendi in posteros, si non peccaret; unde cum
 Deus non sit injustus, seu infidelis, & deficientis
 promissis suis, ex morte, doloribus, morbis, aliis-
 que miseriis, quæ Adæ filii ab ipso nativitatis
 suæ puncto experiuntur, rectè à posteriori col-
 ligunt, aliquod Adæ peccatum occasionem Deo
 dedisse, ad auferenda ipsi & ejus posteris ea do-
 na, quæ liberaliter & gratuito ipsis concesserat.
 Patet enim (inquit Prosper) culpa, ubi non latet pœ-
 na, & societas peccati, convincitur de communionis sup-
 plij.

Similiter sanctus Thomas agens cum Genti-
 libus, solâ Dei providentiâ suppositâ, ex iisdem
 defectibus & miseriis in humano genere repu-
 gnantibus, valdè probabiliter colligit originale
 peccatum: licet enim hominem in puris natura-
 libus creati, subit divinæ potentis, nullique al-
 teri ejus attributo repugnet: minus tamen decet
 suavem ejus providentiam, quâ secundum le-
 gem ordinariam creaturas administrat; & quâ
 singulis perfectionibus congrua perfectibilia
 præparat: juxta quam proinde animæ rationali

81

Contra Collat. cap. 2. 82

naturaliter incorruptibili debebatur aut corpus A
 similiter incorruptibile, aut saltem virtus conti-
 nendi corpus incorruptibiliter, supra naturæ suæ
 conditionem: unde attentâ tali congruitate, &
 suavi Dei providentiâ, Deus ex se nunquam
 creasset hominem in statu, in quo morti, dolori-
 bus, morbis, aliisque miseriis esset obnoxius, sub
 indeque hujusmodi defectus & miseriæ sunt indi-
 cicia quædam & signa, seu argumenta probabi-
 lia originalis peccati. Quare sanctus Doctor lo-
 co in objectione citato, sic concludit: Sic igitur
 hujusmodi defectus, quamvis naturæ homini videan-
 tur, absolute considerando humanam naturam ex parte
 ejus quod est in ea inferius: amen considerando divinam
 providentiam, & dignitatem superioris partis humana
 natura, satis probabiliter probari potest hujusmodi defe-
 ctus esse penales, & sic colligi potest humanum genus pec-
 cato aliquo originaliter esse infectum.

8; Ex dictis hactenus intelliges, quinque dari
 status in quibus natura humana est, vel fuit, vel

esse potuit, nempe felicem innocentie statum,
 de quo disputatione prima statum integritatis,
 qui à precedenti aliquo modo distinguitur, ut
 disputatione tertia ostensum est statum naturæ
 lapsæ, & per peccatum originale laiciatæ, de
 quo disputatione quarta statum naturæ pergra-
 tiam medicinale Christi reparatæ, in quo in
 præsentem versamur, & de quo actum est disputa-
 tione quinta; & tandem statum naturæ puræ,
 qui eisdem nunquam exiit, sed tamen esse
 potuit, ut totâ disputatione sexta contra Jan-
 nium fusè ostendimus. Præter quinque illos sta-
 tus, qui competunt homini viatori, datur status
 patriæ, seu termini, aut beatitudinis, quæ defini-
 tur à Boëtio, status omnium bonorum aggregatum
 perfectus. De quo ultimo statu, in secunda parte
 Theologiæ, Tractatu primo, qui est de ultimo
 fine & beatitudine, Tomo sequenti fusè disse-
 remus.

FINIS PRIMÆ PARTIS.

*Clypei Theologica Thomistica, contra novos
 eius impugnatores.*

